

fot. archiwum uczelni

**Uczelnie
NIEPUBLICZNE
w Polsce
1991-2011**

Studenci Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej im. W. Korfańtego w Katowicach

Fenomen dwudziecie

20-lecie uczelni niepublicznych w Polsce to historia tysięcy ludzi, którzy odważyli się stworzyć alternatywną strukturę szkolnictwa wyższego. To historia milionów studentów i absolwentów, przed którymi otworzyła się nieosiągalna wcześniej szansa studiowania. To historia większości z nas – świadków dwudziestoletniej działalności uczelni niepublicznych, które na świecie zostały uznane za fenomen polskiej transformacji ustrojowej.

Nie ma najmniejszych wątpliwości, że wyższe szkolnictwo niepubliczne (trzeba koniecznie dodać, że pojęcie „niepubliczne” wprowadzone w ustawie o szkolnictwie wyższym z 2005 r. jest kontestowane przez środowisko uczelni niepublicznych, ponieważ są przekonani, że kształcą dla dobra publicznego) odegrały bardzo ważną rolę w rozbudzeniu ambicji i chęci studiowania tej młodzieży, która ze względu na bariery

ekonomiczne i mentalne nie pomyślałaby o kształceniu na poziomie wyższym, w ożywieniu lokalnych środowisk, w wywindowaniu na najwyższy światowy poziom wskaźników skolaryzacji, co w długim czasie było powodem do dumy naszych władz i zachwytów zagranicznych obserwatorów.

Powstały te uczelnie dzięki woli politycznej reformatorów wyrażonej w ustawie o szkolnictwie wyższym 12 wrze-

śnia 1990 r. Ta ustawa, a także późniejsza – o wyższych szkołach zawodowych z 1997 r. – zawocowała powstaniem w dwudziestolecie 325 uczelni niepaństwowych obok silnego sektora uczelni publicznych. Ale na początku nikt nie przewidywał tak znaczącego ich rozwoju. Twórcy ustawy liczyli na kilka, no może kilkanaście uczelni utworzonych przez prywatnych lub społecznych założycieli. Dziś z zadumą przyznają, że nie przewidzieli aż tak ogromnego zapotrzebowania na wykształcenie wyższe oraz tak dużej przedsiębiorczości sporej części środowiska akademickiego.

Pierwsze wnioski pojawiały się sporadycznie, niektóre były dużym zaskoczeniem, jak inicjatywa utworzenia Wedyjskiego Uniwersytetu Mahariskiego, który miał oferować studia w zakresie we-

dyjskiej nauki o zdrowiu, wedyjskiego językoznawstwa i wedyjskiej nauki o uprawie ziemi – opowiadał dziesięć lat temu ówczesny dyrektor departamentu szkół wyższych MEN. Do anegdoty należy też opowieść o dwuzdaniowym wniosku na jednej kartce papieru, z prośbą o zarejestrowanie uczelni mającej kształcić artystów. Dziś już można powiedzieć, że był to wniosek prof. **Antoniego Fałata**, twórcy Europejskiej Akademii Sztuki, siódmej w kolejności powstawania uczelni niepublicznej.

1.

Ojcowie-Założyciele

Uwolnienie monopolu państwa na prowadzenie szkół wyższych wprowadziło na akademickie salony nową grupę – założycieli i rektorów uczelni niepublicz-